

«БЕКІТЕМІН»

Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Арқалық қаласының психологиялық -
педагогикалық түзеу кабинеті» КММ
басшының міндетін атқарушы

Р.Қапсәмет
« 01 » 2021 ж.

**Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Арқалық қаласының психологиялық-педагогикалық түзеу кабинеті»
коммуналдық мемлекеттік мекемесінің
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарты**

1. Осы сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» 2015 жылғы 18 қарашадағы Қазақстан Республикасы Заңының 10-бабына, Мемлекеттік қызмет істері агенттігі бекіткен сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарды әзірлеу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарға сәйкес әзірленді, Қазақстан Республикасы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес және консультативтік сипатта болады.
2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты әзірлеуші Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының «Арқалық қаласының ППТК» КММ болып табылады.
3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған қоғамдық қатынастардың жекелеген саласы үшін ұсынымдар жүйесін құруға бағытталған.
4. **Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарды әзірлеудің талаптары:**
 - 1) қоғамдық қатынастардың жеке саласына жұмыс істейтін тұлғаларда сыбайлас жемқорлыққа қарсы орнықты мінез-құлықты қалыптастыру;
 - 2) сыбайлас жемқорлық көріністерін уақытылы анықтау және олардың теріс салдарының алдын алу.
5. **Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың принциптері:**
 - 1) заңдылық;
 - 2) транспаренттілік;
 - 3) әдептілік;
 - 4) жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерінің сақталуы және оларды сыбайлас жемқорлық көріністерден қорғау;
 - 5) мүдделер қақтығысын болдырмау болып табылады.
6. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар белгіленген ережені мүлтіксіз сақтауға және сыбайлас жемқорлықтың көріністерін алдын алуға бағытталған қоғамдық қатынастардың жеке саласында жұмыс істейтін тұлғалардың іс әрекетін және шешімдерін анықтайды.
7. **Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар негізінде лауазымдық міндеттерді орындау бойынша тікелей іс-әрекеттер сыбайлас жемқорлық көріністерін болдырмау көз қарасы:**
 - 1) сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар саласында жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыру;
 - 2) өз құзыреті шеңберінде басқарушылық және өзге шешімдерді даярлау және қабылдау;
 - 3) Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілердің жобаларын даярлау;
 - 4) тіршілік әрекеті саласы тиісті спецификасына байланысты өзге қоғамдық маңызды қатынастар кезінде қалануы тиіс.

2.Қоғамдық қатынастардың жеке саласына жұмыс істейтін тұлғалардың мінез-құлқының (әрекеттерінің) стандарттары (ұсынымдары)

8. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарымен қозғалатын салада жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыру кезінде:

- 1) Қазақстан Республикасы Конституциясы мен заңдарын, Қазақстан Республикасы Президенті мен Үкіметінің актілерін, өзге де нормативтік құқықтық актілерді, Министр мен Жауапты хатшының бұйрықтарын, сондай-ақ Министрліктің ережесін басшылыққа алу;
- 2) Қазақстан халқының бірлігі мен еліміздің ұлтаралық келісімді нығайтуға ықпал ету, мемлекеттік және басқа да тілдерді, Қазақстан халқының салт-дәстүрлерін құрметтеу;
- 3) жеке тұлғалармен, заңды тұлғалар өкілдерімен және әріптестермен қарым-қатынас жасауда адал, әділ, қарапайым болу, көпшілік мақұлдаған моральдық-эдептілік нормаларын сақтау, сыпайылық және биязылық таныту;
- 4) жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қозғайтын қабылданған шешімнің айқындылығын қамтамасыз ету;
- 5) өз әрекетімен және мінез-құлқымен қоғам тарапынан сынға ұшырауға, сынның артына түспеуге жол бермеу, өз әрекетінің кемшіліктерін жою және жақсарту үшін конструктивті сынды қолдану;
- 6) жеке басының мәселесін шешу барысында мемлекеттік органдар, ұйымдар, мемлекеттік қызмет және басқа адамдардың әрекеттеріне ықпал ету үшін қызмет бабын пайдаланбау;
- 7) шындыққа сәйкес емес мәліметтерді таратпау;
- 8) заң бойынша тәртіптік, әкімшілік немесе қылмыстық жауапкершілік көзделген қылықтар мен өзге де заң бұзушылықтар жасауға жол бермеу;
- 9) мемлекеттік органда еңбек заңнамасы мен мемлекеттік қызмет туралы заңнаманы орындауды қамтамасыз ету, еңбек тәртібі мен шарттарын сақтауды, сондай-ақ мемлекеттік қызметте болуға байланысты шектеулерді қамтамасыз ету.

9. Мемлекеттік қызметті және басқа да рұқсат беру қызметтерін көрсету кезінде:

- 1) тұрақты негізде мемлекеттік қызмет көрсету сапасын арттыру бойынша шаралар қабылдау;
- 2) қолжетімді түрде қызмет алушыларға мемлекеттік қызмет көрсету тәртібі туралы толық және шынайы ақпарат ұсыну;
- 3) қарастырылмаған құжаттарды сұратып алуға жол бермеу, мемлекеттік қызмет пен басқа да рұқсат беру функцияларын көрсету барысында әртүрлі әуре-сарсаңнан (салғырттықтан) аулақ болу;
- 4) сыбайлас жемқорлық сипатындағы заң бұзушылыққа итермелеу кезінде басшылыққа жеткізу;
- 5) мемлекеттік қызмет көрсету кезінде үнемділік пен тиімділік танытып, мемлекеттік қызмет көрсету процесін үнемі жетілдіруді қамтамасыз ету.

10. Тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді сатып алуға байланысты мемлекеттік сатып алуды іске асыру кезінде мыналар ұсынылады:

- 1) мемлекеттік сатып алу үшін пайдаланылатын ақшалай қаражатты оңтайлы және тиімді жұмсау;
- 2) Заңда көзделген жағдайларды қоспағанда мемлекеттік сатып алуды өткізу рәсіміне қатысу үшін әлеуетті жеткізушілерге тең мүмкіндіктер ұсыну;
- 3) мемлекеттік сатып алу процесінің ашықтығы мен айқындығын қамтамасыз ету;
- 4) сыбайлас жемқорлық белгілеріне жол бермеу;
- 5) атқарушылық құжаттар бойынша орындалмаған міндеттемелері бар және Бірыңғай борышкерлер тізіліміне қосылған әлеуетті жеткізуші және (немесе) оларға тартылатын қосалқы мердігер (бірлесіп орындаушы) ретінде қатысушыға жол бермеу.

11. Өз құзыреті шеңберінде басқарушылық және өзге де шешімдерді дайындау мен қабылдау кезінде:

- 1) қызметтік міндеттерді орындау кезінде мүдделер қақтығысының, жеке бас мүддесінің туындағаны туралы, сыбайлас жемқорлық әрекетіне және сыйлық алу итермелеу туралы тікелей немесе өз басшысына жеткізу;
- 2) жеке басының мәселесін шешу барысында мемлекеттік органдардың, ұйымдардың, мемлекеттік қызметшілердің және басқа да адамдардың әрекеттеріне ықпал ету үшін қызмет бабын пайдаланбау;

3) әріптестерге, басшыларға және өзге де лауазымды тұлғаларға сыйлық жасамау және мүліктік пайда немесе артықшылық пайда алу үшін қызметтік өкілеттілікті пайданала отырып қызметтік емес қызмет көрсетпеу;

4) сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұруға, сыбайлас жемқорлық сипатындағы заң бұзушылықты ашуға белсенділік таныту;

5) сыбайлас жемқорлық фактілері белгілі болғаны туралы, сондай-ақ қандай да бір материалдарды қарауды жылдамдатқаны үшін пайда көруге итермелегені немесе әуре-сарсаңға салғаны туралы басшылыққа жедел түрде жеткізу;

6) орындауға алынған өкімнің заңдылығына күмәнданатыны туралы тікелей басшыға жазбаша хабарлауға;

7) егер тікелей басшының өзі мүдделер қақтығысына қатысты болса, жоғары тұрған басшылыққа жүгінуге;

8) кәсіпкерлік және табыс алумен байланысты өзге де қызметті жүзеге асыруда ешкімге көмек көрсетуден бас тарту.

12. Нормативтік-құқықтық актілердің жобаларын дайындаған кезде:

1) Нормативтік-құқықтық актілердің жобаларын дайындауда және талқылауда қоғамдықтың, бұқаралық ақпарат құралдарының міндетті түрде қатысуын қамтамасыз ету;

2) Құрылымдық бөлімшелердің нормативтік-құқықтық актілердің мониторингін ұйымдастыруды үйлестіруді және тұрақты негізде тиісті Есептерді дайындауды қамтамасыз ету;

3) әзірленген нормативтік құқықтық актілердің жобалары мүдделі мемлекеттік органдарға келісуге жіберілгенге дейін ашық нормативтік құқықтық актілердің интернет-порталында қоғамдық талқылау үшін орналастырылады;

4) сыбайлас жемқорлық факторларын немесе олардың белгілерін қамтитын нормаларды нормативтік құқықтық актілерде қолданбау.

13. Қызметкерлерді/жұмысшыларды іріктеу және орналастыру бойынша кадрлық жұмысты ұйымдастыру кезінде:

1) тағайындаулар бойынша материалдарды қараудың белгіленген мерзімдерін сақтауға;

2) ұйымға жұмысқа қабылдау/жұмыс істеу кезінде лауазымды тұлғаларға жүктелетін негізгі міндеттерді, тыйым салулар мен шектеулерді түсіндіруге;

3) кадрларды іріктеу кезінде Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын сақтауға;

4) мемлекеттік қызметшілердің дербес деректері туралы мәліметтерді негізсіз беруге жол бермеуге;

5) кандидаттардан еңбек шартын жасасуға қатысы жоқ қызметтік/жұмысқа құжаттарды талап етпеуге;

6) қызметкерлерге қатысты қызметтік тергеулерді объективті және жан-жақты жүргізуге міндетті.

14. Өмір сүру саласының ерекшеліктеріне байланысты туындайтын басқа да қатынастар кезінде:

1) бағынысты лауазымды адамдардың міндеттері мен лауазымдық өкілеттіктерінің көлемін нақты және анық белгілеуге;

2) бағынысты лауазымды адамдар арасында жұмыс жүктемесінің біркелкі бөлінбеуіне жол бермеуге;

3) өз қызметінің нәтижелерін бағалауда, сондай-ақ көтермелеу мен жазалау шараларын қолдануда әділдік пен объективтілік көрсетуге;

4) қарамағындағы қызметкерлерге қатысты негізсіз айыптауларға, дөрекілік, адамдық қадір-қасиетті қорлау, әдепсіздік, дұрыс емес мінез-құлық фактілеріне жол бермеуге;

5) орындауы анық мүмкін емес немесе өзінің қызметтік міндеттерінің шегінен шығатын, сондай-ақ заңға қайшы келетін бұйрықтарды бермеуге;

6) қызметтен тыс сипаттағы мәселелерді шешу кезінде қарамағындағылардың қызметіне ықпал ету үшін өзінің қызметтік жағдайын пайдаланбауға;

7) қарамағындағыларды құқық бұзушылық жасауға мәжбүрlemeуге;

8) қызметтік міндеттерін орындау кезінде әріптестерімен туындаған мүдделер қақтығысын шешу үшін уақтылы кешенді шаралар қабылдауға;

9) мүліктің сақталуын қамтамасыз етуге, мүлікті қызметтік мақсаттарда, оның ішінде көлік құралдарын ұтымды, тиімді пайдалануға.